

Naša hiša otrok

MARIA MONTESSORI
150 let

Letopis montessori Hiše otrok Slovenj Gradec
v letu 2019–20 / številka 5

- 3 ... UVODNIK: LETO 2020 KOT POSEBNO LETO
- 4 ... DNEVNIK AKTIVNOSTI IN OBOGATITVENIH DEJAVNOSTI V ZELENI SOBI
- 9 ... UTRINKI IZ ORANŽNE SOBE
- 12 ... POGOVOR MED OTROKI – DUHOVITE ISKRICE
- 13 ... IZPOD NAŠIH ROK
- 15 ... MONTESSORI ZAKLADNICA ZNANJ – MONTESSORI celostni pogled na otroka
- 15 ... VZGOJA OTROKA ZAHTEVA OSEBNOSTNO RAST STARŠA ALI PEDAGOGA
- 17 ... KAKO VZLJUBITI ČAS, KI GA PREŽIVITE Z VAŠIMI OTROKI?
- 18 ... KAKO POSREDOVATI PRI PREPIRIH MED SOROJENCI?
- 21 ... VZGOJA BREZ DRAME, DVOJNI CILJ VZGOJE BREZ DRAME
- 22 ... CELOSTNI RAZVOJ OTROŠKIH MOŽGANOV
- 24 ... RAZMIŠLJANJA STARŠEV
- 24 ... ZAHVALE, ČESTITKE
- 26 ... KOTIČEK ZA STARŠE IN OTROKE: MONTESSORI V DOMAČEM OKOLJU
- 26 ... OSNOVNI PRINCIPI RAZUMEVANJA OTROKOVEGA ODZIVANJA IN UČENJA
- 30 ... SPODBUJANJE VEDOŽELJNOSTI

Naša Hiša otrok Slovenj Gradec

Letopis montessori Hiše otrok Slovenj Gradec 2019–20/števila 5

Izdaja: Eduka, Zavod za izobraževanje in svetovanje, PE Zasebni montessori vrtec Hiša otrok Slovenj Gradec, Podgorska cesta 2

Odgovorna urednica: Aleša Jordan, direktorica vrtca in pedagoginja montessori 0–3 in 3–6

Urednica: Eni Bačac, pedagoginja montessori 0–3

Lektoriranje: Nina Bradič, prof.

Oblikovanje in izvedba: Lepota oblike Lidija Smolar s. p.

Foto: iz arhiva montessori Hiše otrok Slovenj Gradec, uredil Domen Jordan, asistent montessori 3–6

Izdelki: delo otrok našega vrtca

Naklada: 50 izvodov

© Eduka, Zavod za izobraževanje in svetovanje. Slovenj Gradec, avgust 2020

Uvodnik: Leto 2020 kot posebno leto

Leto 2020 je posebno leto, je leto 150-letnice rojstva Marie Montessori, je leto, ko naš izobraževalni zavod Eduka, Slovenj Gradec praznuje 20 let delovanja in je leto, ko smo v naši Hiši otrok 5. januarja zabeležili 5 let od odprtja in izteka se že naše šesto učno leto! Veliko načrtov smo imeli, kako bomo vse te obletnice obeležili, a nam je posebnost tega leta in to, da smo se morali na nek način zaradi razglašene epidemije in karantene ustaviti, prekrizalo naše načrte!

V času, ko smo se bili primorani »čez noč« ustaviti, smo ponovno ugotavljali, kaj je tisto, kar v življenju šteje. Hitro smo se povezali, pa čeprav drugače in na načine, ki nam jih omogoča sodobna tehnologija. Veseli smo bili vseh odzivov otrok in staršev na naše video pozdrave in tedenske predloge za aktivnosti z otroki. Sprva si nismo predstavljali, da lahko vse skupaj traja tako dolgo, zato smo bili ob koncu izjemno veseli, da smo uspeli ves ta čas ohranjati stik z otroki in da ponovni prihod v maju ali za nekatere juniju ni predstavljal večjega izziva. Kljub zelo zahtevnim pogojem zaradi vseh higienskih in drugih ukrepov smo se tako otroci kot strokovni delavci z velikim pričakovanjem in veseljem spet srečali in v varnem, prilagojenem okolju montessori nadaljevali z delom do konca učne-

ga leta. Kljub temu smo večino letnega delovnega načrta in dodatnih aktivnosti uspeli realizirati, o čemer lahko več preberete v letopisu. Tudi slovo od šolarjev je bilo letos drugačno, a vseeno slovesno, čeprav brez prisotnosti staršev. Letos odhaja v šolo generacija, ki je imela možnost razvoja v okolju montessori v celotnem predšolskem obdobju, zato smo še posebej ponosni na njihov izjemen napredek in razvoj, ki je imel vpliv na aktivnosti, delovanje montessori in odnose v naši zeleni sobi.

V letu, ki je res posebno in polno raznih preizkušenj tako s hvaležnostjo ugotavljamo, kako pomembno poslanstvo opravljamo in kako ključni so medsebojni odnosi, povezanost in podpora! Celostni razvoj je možen le v skupnosti, kjer se zavedamo pomena povezanosti nas vseh in hkrati razumevanja vsakega posameznika! Hvala vsem staršem, strokovnim delavcem za sodelovanje in povezanost v tem posebnem letu, ki si ga bomo gotovo zapomnili za vedno!

Vabim vas k zanimivemu branju in foto utrinikom dogajanja v Hiši otrok v letu 2019–2020!

Aleša Jordan,

*direktorica zavoda in ravnateljica vrtca,
diplomirana pedagoginja montessori za starost otrok od 0–6*

»Otrok je edina točka, na kateri se lahko srečajo čustva plemenitosti in ljubezni vseh ljudi. Duše ljudi so bolj mehke in prijazne, ko govorijo z otrokom. Celo človeštvo lahko uživa globoka čustva, ki jih prebudijo otroci. Otrok je vrelec ljubezni. Kadar koli se dotaknemo otroka, se dotaknemo ljubezni.«,

Maria Montessori

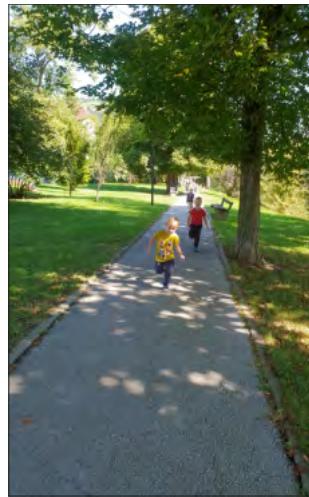
Skupna fotografija, ki je nastala junija 2020, a je žal odsotnih kar nekaj otrok!

Slovo od »šolarjev«!

Dnevnik aktivnosti in obogatitvenih dejavnosti v zeleni sobi

Ko nam vreme dopušča, otroke spodbujamo k različnim športnim aktivnostim zunaj. Eno izmed takšnih, otrokom najljubše, je tekanje.

Po poletnih počitnicah, ko smo spet vsi skupaj, se jeseni odpravimo na pohod na Stari grad. Tega pohoda se otroci še posebej veselijo, saj jih na vrhu čaka malica in čas za igro.

Vožnja z avtobusom, ko so otroci obiskali kmetijo in obisk tamkajšnjega hleva.

Ličkanje koruze in opazovanje jelenov.

Udeležili smo se projekta Simbioza gibanja – obisk doma starostnikov Slovenj Gradec.

Obiskali smo RTV SLO v Slovenj Gradcu, kjer so otroci imeli možnost posneti kratek intervju.

Peka piškotov in druženje z mamami vsako leto predstavlja začetek božičnega vzdušja in veselja v Hiši otrok.

Večkrat smo se odpravili tudi v mestno knjižnico Ksaverja Meška v Slovenj Gradcu.

Z glasbo je veselje – spoznavanje instrumentov in delo z zvonci montessori.

Obisk Koroške galerije likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu. Otroci so se z velikim zanimanjem in občudovanjem sprehodili mimo različnih umetniških zbirk.

Vsako leto se naši otroci udeležijo tudi smučarskega tečaja. Letos je potekal na Kopah, kjer so otroci uživali v zimskih radostih na smučeh.

Utrinki iz oranžne sobe

Pomlad prinese tudi čas za daljše pohode in aktivnosti zunaj. Tako se ponovno spet odpravimo na Stari grad in opazujemo naravo, ki se prebuja. Velikokrat obiščemo tudi bližnji gozd ali se odpravimo do toplarne na Štibuhi.

»Eden od pokazateljev pravilnosti pristopa izobraževanja je otrokovo veselje.«, Maria Montessori.

Ob vrnitvi v Hišo otrok po karanteni smo se zelo razveselili našega novega lesenega igrala. Ob njem smo najprej zasadili rože.

V Oranžni sobi smo se prvih nekaj dni spoznavali in navajali na vrtec. Spoznavali smo sobo in materiale, navajali smo se na dnevne rutine in raziskovali na svežem zraku.

Jeseni smo se pogovarjali o jesenskih plodovih in jih opazovali na črti.

S prijatelji iz sobe 3–6 smo se odpravili na pohod, kjer smo iskali skriti zaklad. Med potjo smo reševali uganke, peli in izpolnjevali naloge, zaklad pa smo našli na igrišču v Starem trgu.

Pozimi smo v parku obesili hrano za ptičke. Na sprehodih smo večkrat preverili, ali so ptičke že kaj pojedle.

Vsak dan smo se odpravili na dolg sprehod. Po poti so nas zelo pritegnili različni tovornjaki, avtobusi, gradbeni stroji ...

Decembra smo si skupaj s prijatelji iz sobe 3-6 pripravili božično praznovanje. Skupaj smo zapeli božične pesmice, potem pa nas je pod smrečico čakalo sladko presenečenje.

Priprava malice je aktivnost, ki je otroke vedno pritegnila. Še posebej nam je bilo všeč, ko smo pripravili smoothie.

Decembra smo tudi organizirali delavnico z mamami. Izdelali smo svečnik s servietno tehniko in pripravljali presne kroglice.

Radi smo se zbrali, ko je bil čas za črto in igro tišine. Na črti smo peli pesmice, poslušali glasbo, plesali, kadar je bilo slabo vreme, pa smo tudi potelovadili.

Pogovor med otroki – duhovite iskrice

ZELENA SOBA

Otrok 1: »Pa kaj ti delaš?«

Otrok 2: »Malo sem se zasanjal.«

Otrok: »Poglej, ko imam v mapi toliko krame, da ne gre nič več not.«

Otrok gre do omare z materiali, da roke na bok in reče: »Hm... lej kaj imamo pa mi zdaj tukaj.«

Otrok: Jaz jem rad sladkarije. No, pa včasih pojem tudi kaj hranilnega.«

Asistentka otroka usmeri v knjižni kotiček. **Otrok odgovori:** »Nimam časa za knjige, ker me lulat.«

Asistent in otrok se pogovarjata na sprehodu.

Otrok: »A veš, da dobim raketo nahrbtnik?«

Asistentka: »A res, ja super, zakaj pa?«

Otrok: »Da bom tako lahko prvi v vrtcu.«

Otrok: »Včasih je imela mama sestro Urško, zdaj je pa nima več, ker sta že obe odrasli.«

ORANŽNA SOBA

Med kosilom zaslišimo sireno rešilca. **Deček M. reče:** »Glejte, gasilski dom je bil!«

Deklica T. po počitku sprašuje, kje je asistentka A. Asistentka Eni ji reče, da je šla domov. **T. vpraša:** »A jo slcek boli?«

Deček M. hodi po sobi in gleda po policah. Sam sebi govori, da je gasilec in sprašuje: »Kje je moja čelada? A se ti spomniš, kam smo jo pospravili?«

Deklica M. teka po sobi. **Deklica T.** jo gleda in ji reče: »Zdaj pa dovolj! Bom huda!«

Deček J. sestavi stolp iz rjavih stopnic. Pokliče asistentko E. in ji reče: »Eni lej, slikaj me!«

Deček M. kaže na deklico in govori: »Ona je punčka.« Asistentka ga vpraša, kaj pa je on. **M. se zamisli** in resno odgovori: »Gasilec.«

Asistentka nariše deklici muco. Ko asistentka nariše rep, **deklica vpraša:** »A tu se je pa muca polulala?«

Deček T. pri kosilu govori: »Mama pride, mama pride.« **Deček M.** gre mimo njega in mu reče: »Ponoči pride mama, ponoči.«

Deklica Z. gleda afriške živali, **deklica V.** pa jih poimenuje. **V. reče:** »To je zebra.«
Z. ponovi: »To je breza.«

Deček J. reče asistentki: »J. je pravi moški. Pravi moški ne spi.«

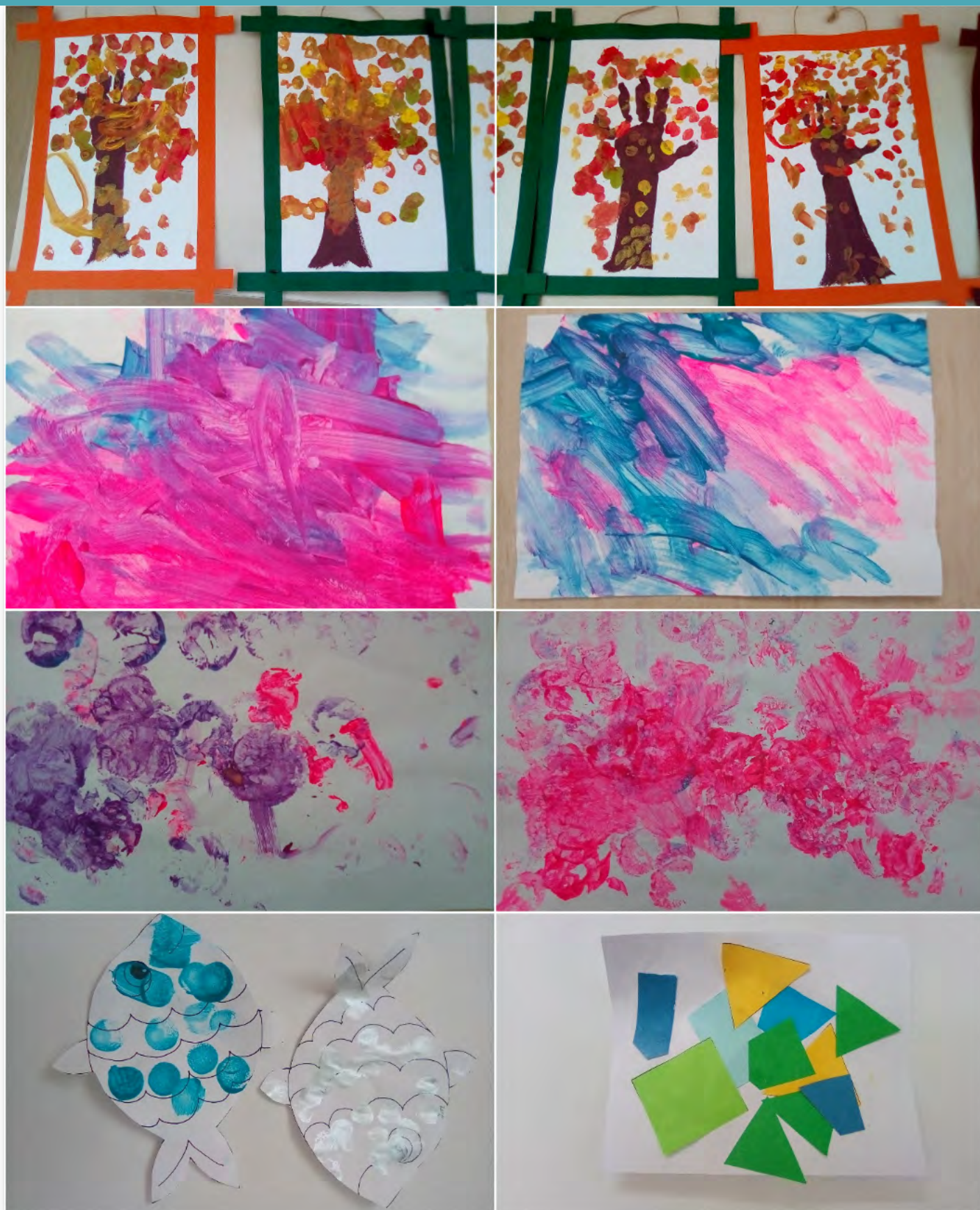

Izpod naših rok

ORANŽNA SOBA

MONTESSORI zakladnica znanj

– MONTESSORI celostni pogled na otroka

Prevod članka:

VZGOJA OTROKA ZAHTEVA OSEBNOSTNO RAST STARŠA ALI PEDAGOGA

12 smernic za konstruktivno reševanje partnerskih konfliktov, ko živíš z otroki.

Narava človeških odnosov je, da se kdaj med seboj ne strinjamo. Čudovito je, da otroci vidijo starše pri reševanju konfliktov. Zelo je pomembno, da otroci vedo, da se ne moremo vedno strinjati, a se imamo kljub temu radi, da nas vidijo izraziti svoje potrebe brez da napadamo drug drugega. Bistveno zanje je, da so priča razrešitvi spora z naklonjenostjo in odpuščanjem.

To vsekakor ne pomeni, da je primerno kričati v prisotnosti otroka. Raziskave kažejo, da kadar starši pridejo v konflikt in ga spoštljivo razrešijo, so otroci deležni življenjske lekcije konstruktivnega reševanja sporov. Prav tako so raziskave pokazale, da ima kričanje vedno slab vpliv na otroka. Kričanje ni konstruktivno reševanje sporov, je izbruh.

Dalai Lama je rekel: Bodi prijazen, kadarkoli je možno. Vedno je možno.

Vsekakor pa večina od nas ne more biti vedno tako mirna kot Dalai Lama. Torej kako se spopadati z neizogibnimi spori v partnerski zvezi, ko živíš z otroki in jim želiš biti vzor?

1. Ko s partnerjem postaneta razdražljiva

– to je vaš znak, da naredite točno to kar želite, da bi naredil vaš otrok, ko bo postal razdražljiv v družbi sorojencev ali prijateljev – se ustavite, spustite in zadihajte! To je vaš gumb za pavzo – da vam možnost, da opazite, da se spuščate v boj in vaš partner postaja vedno bolj podoben sovražniku. Opomnite se, da ljubite svojega partnerja in da to lahko razrešita.

2. Če le lahko, oba držita ravnovesje pri razpravi problema. Otroci bodo tako lahko od opazovanja vajinega konflikta imeli koristi:

- Povejte kaj vas moti: »Hmm ... postanem nervozna, ko zamujamo. Želim si, da bi lahko odšli prej.«
- Poslušajte partnerjevo razburjenje. Dihajte. Ugriznite se v jezik. Imeli boste možnost iz-

raziti svoje mnenje. Vsak ima svoj pogled na stvari in ima potrebo po tem, da je slišan.

–Sočustvujte z njegovim stališčem: »Sliši se kot da misliš, da smo pozni zaradi mene. V avtu si čakal/a name in na otroke. Verjamem, da postaneš nervozen, ko čakaš in čakaš, nas pa še ni.«

–Izrazi svoje mnenje brez obtoževanja ali napadanja: »Tudi jaz sem bil/a nervozna. Moral/a sem pomagati otrokom, da se obujeta, zaviti hrano za seboj, in urediti še sebe za na pot. Res si želim, da bi to vse to lahko uredil/a prej in bil/a pravočasno v avtu.«

–Priznajte, da ste tudi vi prispevali k problemu: »Imaš prav, da nisem poskrbel/a za te stvari že prej. Čas me je prehitel. Vem, da to ni pomagalo.«

–Izogibajte se obtoževanju kot npr.: »Vse naredim sam/a. Če bi le lahko kdaj malo pomagal/a, bi bilo lažje itd. «

–Razpravljajte le o situaciji, ki zadeva tisti trenutek.

–Če kdo od vaju začne z obtoževanjem je to znak, da potrebujete več varnosti. Ustavite se in vrnite to varnost nazaj k razpravi: »To je zelo razburjajoče za naju oba. Oba se ljubiva in se zavedava, da lahko razrešiva težavo. Iščiva rešitve in ne krivde.«

–Dogovorite se za rešitev v prihodnje: »Dogovoriva se, da bova v prihodnje pričela s pripravami na odhod pol ure prej in bova skupaj uredila stvari, ki so potrebne. Če bomo prehitri se še vedno lahko malo poigramo na dvorišču. Družinska zabava vedno prinese koristi.« Svoje rešitve lahko zapišeta in jih tako obnavljata in dopolnjujeta.

3. Če pogovor postaja vedno bolj jezen, ga prekinite.

Ne čakajte, da boste še bolj razdražljivi. Oseba, ki je v tistem trenutku bolj umirjena lahko reče: »Ta situacija potrebuje daljšo in boljšo raz-

pravo ... Pogovoriva se kasneje in najdivja rešitev. Ljubim te in vem, da bova razrešila težavo.«

4. Kaj pa če kdo od vaju težje stopi korak nazaj?

Zapišite si situacijo. Čisto zares!

» Izziv za reševanje: očka in mamica se ne strinjata glede časovne omejitve televizije.«

Listek z zapisom shranite na posebno mesto, dajta si roke in določita čas, kdaj se bosta o tem pogovorila.

5. Kaj pa če ste še vedno jezni?

Opomnite se, da si želite razrešiti težavo s svojim partnerjem in da jeza vsekakor ne pripomore k temu. Naredite kar koli morate, da se ohladite in zamenjate voljo, kot npr. 10-krat globoko vdihnite, stresite roke, najdite nekaj za kar ste hvaležni itd. Takoj ko lahko, recite svojemu partnerju »potrebujem objem« in ga močno objemite.

6. Ne zbirajte zamer.

Prej ali slej boste eksplodirali. Spustite za nekaj časa. Povejte sami sebi: »Dogovorila sva se, da bova razrešila stvari kasneje. Zdaj iščem rešitve, ne zamere.«

7. Zmehčajte svojo jezo z opazovanjem svojih čustev, ki se nabirajo pod njo.

Ste žalosti, ker se počutite samoumevni? Vas boli, ker se vam zdi, da vas nihče ne sliši? Vaš partner ni povzročil teh čustev, to so vaša čustva. Dejstvo je, da četudi je vaš partner rekel kaj bolečega in je to sprožilo vaša občutenja, jih je sprožilo zato, ker v vas obstajajo že od prej, najverjetneje izvirajo iz vašega otroštva. Če ne bi imeli te stare zadeve, bi si želeli odpraviti konflikt z vašim partnerjem veliko preprosteje in bi lahko reševali težavo brez te jeze.

Poskusite spustiti težo in opaziti ta čustva kot občutenja v svojem telesu. Videli boste, da se bo razburjenje počasi zmehčalo. To je čarovnija človeških čustev – moramo jih znati prepoznati. In ko bodo enkrat ta občutljiva čustva odpravljena, ne boste potrebovali jeze kot obrambni mehanizem. Le ta bo izpuhtela.

Bo tudi jeza vašega partnerja izpuhtela? Včasih. Pa tudi če ne bo, boste ugotovili, da lahko komunicirate veliko lažje in zadeve se bodo hitreje razpletle.

Opozorilo: če ste opravili vse kar lahko, da se umirite, vaš partner pa je še vedno razburjen, boste imeli občutek, da vi opravljate vso čustveno delo. Trenutno ga. Če je to vzorec v vaši zvezi, boste morali to razčistiti. Ali razmislite v smeri,

da ste včasih vi sposobni ostati bolj mirni, spet drugič vaš partner? Če želite te stvari razjasniti, ne pozabite, izrazite svoja čustva, kaj potrebuje te in kakšne so vaše potrebe, namesto da napadate obnašanje vašega partnerja.

8. Zvečer, ko so otroci že v postelji, poslušajte drug drugega.

Izrazite svoja razburjenja tako da poveste kako se počutite in kaj potrebujete brez napadanja: »Vzdrževati hišo čisto in urejeno je zame zelo stresno in včasih preveč ... Pogovoriva se o tem, kako bi lahko te zadeve olajšala in naredila enostavnejše ... Trenutno se počutim, kot da vse opravim sama ... Potrebujem tvojo pomoč ... Želim si, da bi občutila, da sva enakovredna partnerja v tem gospodinjstvu.«

9. Uprite se temu, da želite zmagati.

Zapomnite si, da napadanje partnerja z izražanjem jeze izklopi občutek varnosti in s tem vse možnosti za uspešno reševanje konflikta. Namesto tega, poskušajte občutite svoja čustva v telesu, jih predihavajte, brez da se vdete želji po napadu. To ne pomeni, da ste manj pristni. Kar je pristno so vaše solze in strah pod to jezo. Če lahko izrazite svojo bolečino in strah, bo jeza izpuhtela. Če res želite razčistiti zadeve, raziskave kažejo, da je najboljša pot do razrešitve veliko poslušanja in izražanje svojih potreb brez kritiziranja.

10. Naslednji dan delite svojo izkušnjo reševanja konflikta s svojimi otroki.

»Se spomniš včeraj, ko sem bil razburjen, ker mama ne kuha več takšne hrane, ki jo imam rad, ker je sedaj vegetarijanka? O tem sva se potem pogovorila. Dogovorila sva se, da bom dvakrat na teden skuhal kar želim, ona pa bo skuhala zase, če ji moja hrana ne bo všeč. Ko bo kuhala ona, lahko naredi karkoli želi, jaz pa bom vedno poskusil in tako spoznal še kakšno drugo vrsto hrane. Bi mi želel pomagati pri kuhanju kosila v soboto?«

11. Kaj pa če se ne moreta sporazumeti?

Strinjajte se, da se ne strinjata. To razložita svojim otrokom naslednji dan: »Se spomniš, ko se z očkom nisva strinjala glede nakupa novega avta? Bila sva zelo jezna, vem. Ampak želim, da veš, da se o tem pogovarjava in iščeva rešitev. Vedno razčistiva stvari, ker je najin odnos pomembnejši kot katerikoli spor. Saj veš, da si včasih lahko jezen na nekoga in ga imaš hkrati neizmerno rad? Še vedno nisva prepričana, kaj storiti glede avta. Skrbi me, ker se naš avto vedno

pogosteje kvari. Očka pa je v skrbeh glede denarja. To je težka odločitev. Še vedno se bova o tem pogovarjala. Včasih je potrebno veliko premišljanja in pogovorov za dobro odločitev, ki ustreza vsem.«

12. Ohranite pozitivno ravnovesje v vaši zvezi in pokažite otrokom tudi dobre stvari.

Vsaka zveza potrebuje najmanj 5 pozitivnih odzivov na vsak negativen odziv, da ostane zdrava. Spodbujajte pozitivne odzive kadarkoli lahko, od prijaznih komplimentov do toplih objemov. Prepričajte se, da vaši otroci vsakodnevno vidijo ljubezen med vama. Če se zadnje čase veliko prepirate ali če vas otroci pogosto vidijo kričati, povečajte svojo naklonjenost s partnerjem. To je tudi dobro za vašo zvezo.

Prevod in prireditev članka:

KAKO VZLJUBITI ČAS, KI GA PREŽIVITE Z VAŠIMI OTROKI?

Poglobite se! Bodite popolnoma navzoči!

»Ko ne mislimo na preteklost in ne mislimo na prihodnost in smo popolnoma v sedanjosti, se naše doživljanje življenja popolnoma spremeni. Kar naenkrat življenje deluje bolj prostorno in bolj umirjeno.« - Jan Marie Dorr

Večini od nas se zdi mučno kar naprej pripravljati prigrizke, spet in spet menjavati plenice in biti potrpežljivi med spori sorojencev. In to takrat, ko nimamo štiriindvajset ur na dan, 7 dni v tednu izolacijo zaradi pandemije. Med tem časom je še več pomivanja posode, več sporov ... Še namizne igre in umetnostni projekti postanejo mučni. Včasih se zdi, da nas starševstvo ujame v neskončni cikel utrujajočih in ponavljajočih se nalog, ki nam počasi (malo po malo) jemljejo moči.

Vendar pa obstaja skrivnost, kako spremeniti mučnost v veselje. Poglobite se. Bodite popolnoma navzoči.

Če smo samo polovično prisotni, se velikokrat zdi mučno ugoditi vsem potrebam naših otrok. Če mislimo o tem, kaj vse moramo storiti, če nas skrbi kako odrašča naš otrok, ali kategoriziramo in premlevamo naše napake, potem se nam bodo skrbniške naloge starševstva vedno zdele mučne.

Naši otroci pa bodo vedno zahtevali več in več – to pa zato, ker bodo čutili in doživljali, da nismo popolnoma prisotni, ko smo z njimi.

Je težko? Absolutno! To zahteva veliko mero zrelosti. Je pa to takšne vrste prepričanje, ki bo vaju zbližal in utrdil vajin odnos. Ta model konstruktivnega reševanja konfliktov je eden od bistvenih lekcij življenja vaših otrok.

Prav tako izraža eno izmed glavnih smernic odnosov med ljudmi: »Bolj je biti ljubljen, kot vedno imeti prav.«

Andreja,

pedagoginja montessori 3–6;

vir: Aha! Parenting, dostopno na spletu: https://www.ahaparenting.com/blog/10_Keys_To_Healthy_Resolution_of_Marital_Differences_When_you_Live_With_Kids

2. Z otrokom občudujte naravo, dober primer je sončni zahod

Tudi če samo iz avta opazujete zahajajoče sonce, poskusite doživeti »šov« narave, kako se nebo spreminja iz barve v barvo. Ni potrebno povedati veliko, naj otrok začuti svečanost narave. Vaš notranji kritik bo ostal brez besed.

3. Tako kot občudujete naravo, občudujte tudi svojega otroka

Ali je vaš otrok star pet mesecev ali pet let ali petnajst, je čudež. Opazujte kako vaš otrok komunicira, se giblje, se uči. Ko tega ne boste vzeli za samoumevno, boste zapolnjeni z ljubeznijo in in vse stvari, za katere vas skrbi, bodo dobile drugo perspektivo.

4. Če se vaš notranji kritik pojavi, ko uživate z vašim otrokom, ga prezrite tako, da se potopite še globlje.

Potrebujete čas zase, da »napolnite svoje baterije«. Ampak čas, ki ga preživite z vašim otrokom vas lahko napolni z energijo na čisto isti način, vendar morate biti prisotni, brez dnevn-

ga reda v mislih. Poskusite uživati v trenutku. Vaš otrok to potrebuje za rast in razvoj, prav tako pa to potrebujete tudi vi.

Poskusite se upreti vašemu dnevnemu redu, »to-do« seznamu; ko vaš otrok zvečer zaspi, bo seznam še vedno tam.

Zapomnite si to, da ko bo vaš otrok deležen polne pozornosti, bo manjkrat v stiski in bo bolj sodelujoč.

Zapomnite si, da ste vpleteni v največje možno ustvarjalno dejanje – pomoč otroku pri njegovem »cvetenju«.

»Namesto, da se osredotočite na to, koliko lahko dosežete v čim krajšem času, se fokusirajte raje na to, kako obožujete, kar delate. Bodite popolnoma prisotni. S tem boste naravno uživali v »mučnih« opravilih (kot je recimo pomivanje posode). Neverjetno je, kako to, da se ne upirate in vaša prisotnost, vse spremeni.«

Domen, asistent montessori 3–6

vir: Aha! Parenting, dostopno na spletu: <https://www.ahaparenting.com/blog/>

Prevod članka:

KAKO POSREDOVATI PRI PREPIRIH MED SOROJENCI?

Mama pripravlja večerjo, ko zasliši kričanje:
Charley: »Jane, si mi ti razdrla ladje iz lego kock? Vem, da si jih! Vse si pokvarila!«

Jane: »Nisem se dotikala tvojih neumnih kock.«

Charley: »Niso neumne, ti si neumna!«

Jane: »Izgini iz moje sobe!«

Charley: »Ti mi že ne boš ukazovala!«

Jane: »V svoji sobi ti lahko! Izgini!«

Charley: »Razdrla si mi lego ladje! Zdaj ti bom pa jaz uničil sobo!« (pok)

Jane: »Sovražim te, Charley! MAMA!!!«

Kako naj mama ukrepa?

Mama (razmišlja): »Hmm ...naj posežem vmes? Veliko dela imam z večerjo in včasih sama rešita težavo. Ampak zdaj sta slišati zelo jezna. Mogoče je to dobra priložnost za učenje spretnosti reševanja konfliktov.«

Mama ugasne štedilnik, globoko zadiha in se spomni, da mora ostati mirna.

Glede na mnoge raziskave je najpomembnejša stvar, ki jo lahko starši naredijo, da otrokom pomagajo obvladati svoja čustva, ravno to, da ostanejo mirni. Otroci morajo starše doživljati

kot varen prostor v nevihti svojih občutkov. Če lahko ostanemo mirni in otroke potolažimo, se bodo sčasoma naučili, kako se lahko sami pomirijo, kar je prvi korak k obvladovanju čustev.

Mama, ko vstopi v Janino sobo: »Slišim glasne, jezne glasove. Kaj se dogaja?«

Charley: »Jane mi je razdrla lego ladje!«

Jane: »Charley mi je uničil živalski vrt!«

Mama ve, da se ugotavljanje, kdo je začel ali kdo je prvi udaril nazaj, ne obnese dobro. Težava se ne razreši, otroka pa postavimo v vlogo ali žrtve ali napadalca. Ko posredujemo pri prepiru, oba otroka obravnavajmo enako.

Mama (je empatična do obeh): »Videti je, da sta zelo razburjena.«

Jane: »Sovražim te, Charley!«

Charley: »Jaz pa tebe še bolj!«

Mama (globoko zadiha, da ostane mirna in postavi mejo): »V naši hiši imamo pravilo, da se do drugih obnašamo prijazno in spoštljivo. Slišim pa kričanje in žaljive besede. Usedimo se skupaj. Pridi, Charley, ti se usedi na to stran. Jane, ti pa se usedi na mojo drugo stran. Zdaj pa najprej vsi trikrat globoko vdihnimo, da se umirimo in da bomo lahko poslušali eden drugega ... ena ... dva ... tri. OK, povejta mi, kaj vaju je tako razburilo. Eden po eden. Nazadnje je Charley začel prvi, zato lahko danes začne Jane. Jane, kaj se je zgodilo?«

Jane: »Charley je vrgel na tla moj živalski vrt. S Sophie sva ga tako dolgo gradili in jutri sva se želeli zopet igrati z njim.«

Mama: »Charley ti je uničil živalski vrt in ti si zelo jezna, kajne? Po tleh vidim razmetane kocke in živali... Jane, se je zgodilo še kaj drugega?«

Jane: »Rekla sem mu, naj gre iz moje sobe in ni hotel. Ali nimamo takšnega pravila? Da mora iti ven, če mu rečem?«

Mama: »Želiš, da gre Charley iz sobe, ko mu to rečeš. Prav imaš, tako smo se dogovorili. Charley, lahko zdaj ti poveš, kaj se je zgodilo?«

Charley: »Jane mi je razdrla lego ladje. Ne dovolim ji, da se jih dotika. Šla je v mojo sobo in jih vzela. Ona tudi ni upoštevala pravil!«

Mama: »Torej si jezen, ker je šla Jane v tvojo sobo in razdrla tvoje lego ladje. In to si ji prišel povedat v njeno sobo?«

Jane: »Ampak prišel je noter in ni hotel stran pa še živalski vrt mi je uničil!«

Mama: »Eden po eden. Jane, zdaj je na vrsti Charley. Ko bo končal, boš lahko ti govorila. Charley?«

Charley: »OK, vrgel sem na tla živalski vrt, ampak samo zato, ker je rekla, da so moje ladje neumne! Sam sem jih izumil!«

Mama: »Da vidim, ali sem prav razumela. Charley, ti si bil jezen, ker je šla Jane v tvojo sobo in se igrala s tvojimi lego ladjami. Potem je rekla, da so neumne in to te je prizadelo. Rekla ti je še, da pojdi iz njene sobe. Je to res?«

Charley: »Ja!«

Mama: »In ti si bil tako jezen, da si vrgel na tla njen živalski vrt?«

Charley: »Ja.«

Mama: »Dobro, hvala, da si nama to povedal. Vidim, da se zelo trudiš, da bi ostal miren in da bi se lahko pogovorili. Jane, povej mi, ali sem te prav razumela. Igrala si se in Charley je zelo jezen prišel v tvojo sobo. Rekla si mu, naj gre stran, je tako?«

Jane: »Ja.«

Mama: »In bil je tako jezen, da je vrgel na tla tvoj živalski vrt?«

Jane: »Ja, in zdaj sem še bolj jezna! Cela ograda za slone je uničena.«

Zakaj se sploh lotiti tega?

1. Da se vsak otrok počuti slišane.
2. Da vsak otrok dobi možnost refleksije, da spozna, kako je njegovo delovanje iz jeze prispevalo k situaciji. Dobra presoja prihaja iz izkušenj, a le v kombinaciji s samorefleksijo.
3. Da lahko vsak otrok sliši drugo plat zgodbe, s tem pa razvija sposobnost empatije, čustvene inteligence in zavedanja motivov drugih.
4. Da lahko razvija vedno boljšo kontrolo impulzov. Oba sta besna, ampak sedita in dihata skozi svojo jezo ter jo izražata z besedami. To vzpodbuja nastajanje nevronske povezave v možganih, ki prispevajo k regulaciji čustev, zdaj in v prihodnje.

Mama (je empatična in vsakemu otroku nudi podporo pri vživljanju v občutke drugega otroka in razmisleku o tem, kako je sam prispeval k prepiru): »Oba sta slišati zelo jezna. Charley, razumem, da si jezen, ker se je Jane igrala s tvojimi lego ladjami. Videti je, da te je zelo prizadela, ko je rekla, da so neumne. Jane, razumem, da si jezna, ker je Charley prevrgel tvoj živalski vrt. Oba je prizadelo, ker so vajine stvari uničene, kajne? (Otroka prikimata) Kadar nas kaj prizadene, pogosto postanemo jezni. Oba sta postala zelo jezna in sta krivila drug drugega, kajne?«

»Poskusita si predstavljati, kako se je drugi počutil med vajinim prepirom. Jane, kaj misliš, kako se je počutil Charley, ko je prišel v tvojo sobo?«

Jane: »Bil je jezen.«

Mama: »Ja ... in ko je govoril s tabo, se je potem počutil bolje?«

Jane: »Pa že ne ...«

Charley: »Namenoma si me hotela prizadeti!«

Jane: »Charley, zdaj govori Jane, midva pa poslušava in dihava, da lahko ostaneva mirna ... Jane, kako misliš, da se je počutil Charley, ko je prišel v tvojo sobo?«

Jane: »Rekla sem, da so njegove lego kocke neumne ... in postal je še bolj jezen ... Rekla sem mu, naj izgine ... in postal je še bolj jezen ...«

Mama: »Hmm ... misliš, da bi lahko naredila kaj drugače?«

Jane: »Ja, saj že vem. Lahko bi se mu opravičila, ker sem se igrala z njegovimi lego kockami. Ampak on se tudi igra z mojimi stvarmi.«

Mama: »Zdaj se pogovarjamo o tem, kar se je malo prej zgodilo. Kaj bi lahko naredila, da bi se stvar drugače končala?«

Jane: »Če mi je pa on prevrgel živalski vrt!«

Mama: »Res je. Zdaj pa me zanima, če misliš, da bi lahko ti kaj naredila, da bi se pogovor odvil drugače.«

Jane: »Lahko bi bila bolj prijazna in se opravičila. Ne bi mi bilo treba reči, da so njegove lego kocke neumne.«

Mama: »Torej misliš, da ne bi postal tako jezen, če bi se mu opravičila, ko je prišel v tvojo sobo? Charley, če bi Jane to naredila, bi to kaj vplivalo na tvoje počutje?«

Charley: »Še vedno bi bil jezen, ker mi je razdrla lego ladje. Ne bi pa ji prevrgel živalskega vrta.«

Mama: »Super, hvala, Charley. Jane, si slišala? Jezen je bil, ker si se igrala z njegovimi lego kockami, toda če bi imel občutek, da ga poslušáš in se poskušáš opravičiti, bi se lažje kontroliral. Razumeš?«

Jane pokima.

Mama: »Charley, kako pa misliš, da se Jane počutila med prepirom? Kaj bi lahko ti naredil drugače?«

Verjetno vam je že jasno, kaj počne mama. Vsakega otroka bo vprašala še, če lahko kaj naredita, da popravita škodo. Do konca pogovora bosta Charley in Jane resnično poslušala drug drugega. Morda bosta celo skupaj popravila živalski vrt.

Primerjajte ta pristop z običajnim vmešavanjem v prepri, kjer bi mama tako Charleya kot Jane nadrla in jima določila kakšno »posledico« za njuno vedenje, v upanju, da ju bo to motiviralo, da bosta drug do drugega bolj prijazna. Se bo pogostost prerekanja med bratom in sestro po kazni zmanjšala ali povečala?

Seveda si vedno ne boste mogli vzeti časa za takšen pogovor. Dobra novica pa je, da si vam ga tudi ni treba. Po nekaj mesecih učenja reševanja konfliktov bodo otroci te spretnosti ponotranjili. Presenetilo vas bo, kako hitro bodo težave rešili sami, z zelo malo ali celo brez vašega posredovanja. Ko boste uvedli to navado, boste čez nekaj časa opazili, da so vsi v vaši družini bolj umirjeni in boljši poslušalci, tudi vi sami!

Eni,

pedagoginja montessori 0–3;

Vir: Aha! Parenting, dostopno na spletu:
https://www.ahaparenting.com/parenting-tools/siblings/siblings_fight

VZGOJA BREZ DRAME, DVOJNI CILJ VZGOJE BREZ DRAME

Učinkovita vzgoja ima dva osnovna cilja. Prvi je jasno ta, da otroke pripravimo do sodelovanja in pravilnega ravnanja. Če otrok v restavraciji meče igračo, je nesramen ali noče narediti domače naloge, preprosto hočemo, da se vede prav. Hočemo, da preneha metati igračo. Hočemo, da se vede spoštljivo. Hočemo, da naredi domačo nalogo.

Vsak otrok je drugačen in ni pristopa, ki bi bil učinkovit v vsakem primeru. Glavni cilj pri vseh opisanih okoliščinah pa je spodbuditi sodelovanje in otroku pomagati, da se vede sprejemljivo (govori prijazno, umazana oblačila vrže v koš za perilo itd.), ter preprečiti vedenje, ki ni sprejemljivo (mečkanje žvečilnega gumija, ki ga je v knjižnici nekdo prilepil pod mizo). To je kratkoročni cilj.

Za marsikoga je ta cilj tudi edini: takojšnje sodelovanje. Hočejo, da njihovi otroci prenehajo delati nekaj, česar ne bi smeli, ali začnejo delati nekaj, kar bi morali. Pogosto tako slišimo starše ponavljati stavke, kot sta: »Takoj nehaj!« ali »Ker sem jaz tako rekel!«

V resnici pa ni sodelovanje vse, kar hočemo, kajne? Obstaja tudi drugi cilj, ki je prav tako pomemben. Sodelovanje je kratkoročen cilj, drugi cilj pa je dolgoročni. Slednji se osredotoča na učenje tisti veščin, ki otrokom omogočajo, da se v težkih situacijah in čustvenih viharjih, v katerih bi sicer lahko izgubili nadzor, znajdejo. To so notranje veščine, ki niso pomembne samo v določenem trenutku, temveč so uporabne tudi pozneje. Ta notranji, drugi cilj vzgoje poskrbi, da si otroci ustvarijo kompas in so pozorni ter vestni tudi takrat, ko v bližini ni odraslih.

Tak pristop k vzgoji imenujemo pristop, ki spodbuja celostni razvoj možganov. Če starši ohranimo integracijo, se lahko posvetimo tako učenju, ki deluje takoj, kot tudi dolgoročnim notranjim naukom. Vemo, da za otrokov razvoj najboljše skr-

bimo tako, da spodbujamo povezave v njegovih možganih, kar razvija veščine, ki mu omogočajo boljše odnose, boljše duševno zdravje in bolj smiselno življenje. Temu bi lahko rekli klesanje možganov, skrb za možgane ali oblikovanje možganov. Bistvo je, da se otroški možgani dejansko spreminjajo in oblikujejo, ko doživljajo nove izkušnje, ki so posledica naših besed in dejanj.

Učinkovito vzgajanje ne pomeni samo tega, da prekinjamo neustrezno vedenje in spodbujamo ustrezno, ampak otroke tudi učimo veščin in spodbujamo ustvarjanje povezav v njihovih možganih, ki jim bodo omogočale sprejemanje boljših odločitev in boljše samoregulacijo. Pomagamo jim razumeti lastna čustva in vzgibe, upoštevati čustva drugih, razmišljati o posledicah, se odločati premišljeno in še marsikaj.

Povežite se in preusmerite

Vsak otrok je, kot tudi vsaka okoliščina, v kateri se znajdejo starši, drugačen. V vseh razmerah pa obstaja konstanta, in sicer je prvi korak učinkovitih vzgojnih pristopov vedno ta, da se z otrokom najprej čustveno povežemo. Ne glede na to, kaj počnemo, mora biti odnos z otrokom vedno na prvem mestu. Povezati se pomeni, da se otroku posvetimo, da mu spoštljivo prisluhnemo, cenimo njegov prispevek k reševanju težav in mu povemo, da smo na njegovi strani – če nam je njegovo vedenje všeč ali ne.

Povezanost z nami najbolj potrebujejo ravno takrat, ko se vedejo neprimerno. Naš odziv bi se moral spreminjati glede na otrokovo starost, značaj in stopnjo razvoja pa tudi glede na okoliščine. In stalnica pri vzgajanju bi morali biti tesna povezava med staršem in otrokom. Odnos je pomembnejši od kateregakoli vedenja.

Toda povezava ni enako kot popuščanje. Ko se med vzgojnim pristopom povežemo z otrokom, mu ne dovolimo početi, kar se mu zljubi. Ravno nasprotno. Del tega, da imamo otroke resnično radi in jim dajemo, kar potrebujejo, jim jasno in dosledno določamo meje, ustvarjamo predvidljivo strukturo v njihovem življenju, so tudi visoka pričakovanja. Otroci morajo razumeti, kakšen je svet: kaj je dovoljeno in kaj ni. Če se strukture naučijo v zavetju varnega doma, pozneje lažje razumejo zunanji svet – v šoli, službi in odnosih.

Z drugimi besedami, tesna čustvena povezava v kombinaciji z jasnim in strogim določanjem mej v otrokovem življenju ustvarja potreben red. Šele potem pride na vrsto preusmerjanje. Ko se z otrokom povežemo in mu pomagamo, da se umiri, tako da nas sliši in razume, kar govorimo, ga preusmerimo k ustreznemu vedenju.

Vedeti morate, da je preusmeritev le redko uspešna, kadar otrok doživlja močna čustva. Posledice in nauki ne zaležejo, dokler je otrok razburjen in nesposoben slišati nauke, ki mu jih delite. Kot bi psa učili, naj sede, medtem ko se spopada z drugim psom. Pes sredi spopada ne bo sedel. Če pa otroku lahko pomagate, da se umiri, bo postal dovzeten, torej bo razumel, kar mu poskušate povedati, veliko hitreje, kot če bi ga samo kaznovali.

Še pomembnejše je, da bodo s povezovanjem in preusmerjanjem otroci postali boljši ljudje že

zdaj pa tudi, ko bodo odrasčali. S takim pristopom boste razvijali njihove notranje veščine, ki jih bodo potrebovali vse življenje.

Raziskave so jasno pokazale, da imajo otroci, ki so v življenju najuspešnejši – čustveno, v odnosih in v šoli – starše, ki jih vzgajajo z visoko stopnjo povezovanja in spodbujanja, hkrati pa jim jasno določajo meje in od njih veliko pričakujejo. Starši so dosledni, njihov odnos pa je ljubeč, spoštljiv in sočuten. Taki otroci so srečnejši, uspešnejši v šoli, redkeje zaidejo v težave in imajo dobre odnose z drugimi.

Vsakič vam ne bo uspelo tako, da bi se povezovali in preusmerjali. Pristopa ne moremo izvajati brezhibno. Toda bolj ko se povezujemo in preusmerjamo, manj stresno je, kadar se odzivamo na neprimerno vedenje svojih otrok. Poleg tega se otroci več naučijo, znajo bolje vzpostavljati odnose in lažje rešujejo spore. Ko odrasčajo in se razvijajo, imajo z nami še močnejše vezi.

Andreja,

Pedagoginja montessori 3–6;

povzeto po knjigi Daniel J. Siegel, dr.med., in Tina Payne Bryson: Vzgoja brez drame. Celostni razvoj otroških možganov: umirimo kaos in spodbudimo duševni razvoj otroka, Domžale, Družinski in terapevtski center Pogled, 2016)

CELOSTNI RAZVOJ OTROŠKIH MOŽGANOV

Vsi starši si želijo, da bi bili njihovi otroci srečni, zdravi in to, kar so. Skozi vsakodnevne izkušnje ter tudi težavne izkušnje ali celo dolgočasne trenutke jim to lahko pomagate uresničevati, saj so vse to priložnosti za učenje, kako naj postanejo srečni, uspešni in imajo dobre odnose. Na kratko, da bodo otroci s celostno razviti mi možgani.

Glavna prednost pristopa, ki podpira celosten razvoj otroških možganov, je to, da poudarja povezanost in globlje razumevanje otroka. Daje vam spretnosti in samozavest, da stvari obvladujete tako, da se z otrokom še bolj zblížate ter da ukrepate bolj pozitivno in zdravo. Ko se pri vzgoji osredotočamo na integracijo različnih delov možganov, s tem podpiramo rast in razvoj, za trenutno in prihodnjo dobrobit otroka. Seveda pa vedno ne boste mogli biti idealni starši, vendar vam tudi ni treba biti. Metode za celostni razvoj otroških možganov zahtevajo od vas in vašega otroka resničen trud, kar ne bo vedno lahko. Vendar pa so te metode tako uporabne ravno zato, ker vas učijo, da so celo napake priložnosti za razvoj in učenje. Priznajte jim njihova velika čustva, podpirajte jih pri njihovih prizadevanjih, spremljajte jih skozi izzive, ostanite prisotni in tako krepite vez med starši in

otrokom. S tem svojim otrokom dajete občutek, da so videni in slišani in da zanje nekdo skrbi.

Povezovanje leve in desne polovice možganov

Leva + desna = jasno in razumevanje: po-

magajte otroku usklajeno uporabljati tako logično levo polovico kot čustveno desno polovico. Pri zelo majhnih otrocih razvojno prevladuje desna polovica možganov. Svojih občutkov še ne znajo izraziti z besedami in živijo povsem v trenutku (zato lahko spustijo vse iz rok, da lahko počepnejo in si ogledujejo pikapolonico na pločniku). Ko pa začne otrok spraševati: »Zakaj?«, vemo, da je postala dejavna tudi leva polovica možganov. Za uravnoteženo, smiselno in ustvarjalno življenje, polno pristnih odnosov pa je bistveno, da naši možganski polovici delujeta skupaj, usklajeno.

Kako?

- **Povežite se in preusmerite.** Ko je otrok razburjen, se najprej povežite čustveno (torej vašo desno možgansko polovico z njegovo desno možgansko polovico). Ko se čustva pomirijo in je otrok bolj dojemljiv, je čas za razlago in disciplino oz. za aktivacijo leve možganske polovice. Otroka ljubeče poslušajte, ga objemite in ponovite, kar ste slišali: »Torej si res razočaran, ker Mojca ne more priti? Vem, da si razburjen, vendar moraš biti z mamico nežen. Imaš kakšno drugo idejo za igranje? Morda se bo Mojca lahko oglasila jutri.«
- **Poimenujte, da umirite.** Ko otroka preplavi močna čustva (aktivna je desna možganska polovica), mu pomagajte, da pove, kaj ga je razburilo. Pri tem bo uporabil levo polovico možganov, da bo osmisli svojo izkušnjo in se pomiril. V tej starosti bo otrok potreboval vaše vodenje: »Videl sem, kako tečeš, ko pa si stopil na tisti spolzki madež, si padel. Se je tako zgodilo? To je res bolelo, kajne?«

Kako?

- **Povežite se in preusmerite.** Ko je otrok razburjen, se najprej povežite čustveno (torej vašo desno možgansko polovico z njegovo desno možgansko polovico). Ko se čustva pomirijo in je otrok bolj dojemljiv, je čas za razlago in disciplino oz. za aktivacijo leve možganske polovice. Otroka ljubeče poslušajte, ga objemite in ponovite, kar ste slišali: »Torej si res razočaran, ker Mojca ne more priti? Vem, da si razburjen, vendar moraš biti z mamico nežen. Imaš kakšno drugo idejo za igranje? Morda se bo Mojca lahko oglasila jutri.«
- **Poimenujte, da umirite.** Ko otroka preplavi močna čustva (aktivna je desna možganska polovica), mu pomagajte, da pove, kaj ga je razburilo. Pri tem bo uporabil levo polovico možganov, da bo osmisli svojo izkušnjo in se pomiril. V tej starosti bo otrok potreboval vaše vodenje: »Videl sem, kako tečeš, ko pa si stopil na tisti spolzki madež, si padel. Se je tako zgodilo? To je res bolelo, kajne?«

Povezovanje možganov v prvem nadstropju in pritličju

Spodbujajte razvoj možganov v prvem nadstropju: Če si predstavljamo, da so naši možgani enonadstropna hiša, sestavljajo možgansko deblo in limbični sistem možgane v pritličju. Odgovorni so za osnovne funkcije (npr. dihanje, mežikanje ...), za prirojene reakcije in im-

pulze (npr. boj ali beg) in za močna čustva (npr. jeza in strah). Možgane v prvem nadstropju pa sestavlja možganska skorja in njeni različni deli. Ta del možganov je veliko bolj razvit, odgovoren je za zapletene psihične procese, kot so premišljevanje, načrtovanje, odločanje, domišljija, nadzor na čustvi in telesom, empatija, morala ... Naši možgani delujejo najbolje, ko sta prvo nadstropje in pritličje povezana in lahko delujeta usklajeno (so integrirani). Možgani v prvem nadstropju pa se začnejo razvijati v otroštvu in puberteti. Pogosto jih lahko preglasijo možgani v pritličju, posebej v izrazito čustvenih situacijah.

Kako?

- **Pritegnite ga, ne pa razbesnite.** V zelo stresnih situacijah se obrnite na otrokove možgane v prvem nadstropju, na otrokove miselne veščine. Sprašujte, vprašajte ga za druge možnosti, lahko se tudi pogajate. Ko otrok s palico udarja po zrcalu, se namesto prepovedovanja raje odzovite tako: »Pojdiva ven. Kaj lahko počneš s palico na vrtu?«
- **Uporabite jih, da jih ne izgubite.** Otroku omogočite veliko priložnosti, ko lahko uri možgane v prvem nadstropju, tako da so lahko močni in povezani z možgani v pritličju ter s telesom. Igrajte se igro »Kaj bi ti storil?« Otroku predstavite dileme. Nikar ga ne rešujte pred težavnimi odločitvami. »Boš oblekel modro ali rdečo majico?« »Kaj misliš, kako bo mucek prišel z drevesa?« »Zakaj je punčka videti žalostna?«
- **Razgibajte ga, da ga ne izgubite.** Ko izgubimo stik s svojimi možgani v prvem nadstropju, nam do ponovne uravnoteženosti pomaga telesna aktivnost. Najprej priznajte otrokova čustva, nato pa se takoj, ko je moč, začnite gibati: energična igra, tek do spalnice in nazaj, rokoborba, podajanje žoge, ki ne sme pasti na tla ...

Povezovanje sebe z drugimi

Ustvarjeni za »nas«: Išcite priložnosti, kjer lahko izkoristite prirojeno sposobnost možganov za družbene interakcije. Ustvarite pozitivne modele odnosov.

Kako?

- **Naj bo vaše družinsko življenje zabavnejše.** Tako bo imel otrok pozitivne in zadovoljujoče izkušnje z ljudmi, s katerimi preživi največ časa.

Za otroka je nadvse lepo že to, da je v vaši družbi. Igrajte in smejte se skupaj, poskrbite za zabavo z brati ali sestrami ter starimi starši.

Tudi spori naj povezujejo. Konflikti niso nujno ovira, ki se ji moramo izogniti. Uporabite jih kot priložnost, da otroka naučite bistvenih veščin odnosov, npr. pogled skozi oči drugega ali popravljanje napak.

Eni,

pedagoginja montessori 0–3;

povzeto po knjigi Daniel J. Siegel in Tina Payne Bryson: Celostni razvoj možganov, 12 revolucionarnih metod, s katerim spodbujamo razvoj otroških možganov. Domžale, Družinski in terapevtski center Pogled, 2014

RAZMIŠLJANJA STARŠEV

Kot prva generacija staršev vrtca montessori Hiša otrok Slovenj Gradec, ki sta ga obiskovala oba otroka, bi želela povedati le najboljše. Bili smo zadovoljni s pedagogiko, ki temelji na naravnem razvoju otroka. Znanje, ki se je nenehno dopolnjevalo in bogato okolje montessori, ki me je že prvi dan popolnoma navdušilo. Aktivnosti vsakdanjega življenja, ki spominjajo na domače okolje, so pripomogle, da sta se Vito in Bor brez problema vključila in Hišo otrok z veseljem obiskovala. Razvila sta sočutne medsebojne odnose in sklenila prijateljstva, ki bodo ostala. Skozi dvojezičnost sta otroka na naraven način osvojila temelje angleščine, kar se kot neposredna korist pri starejšem sinu Vitu kaže tako v šoli, kot tudi pri vsakdanji rabi angleščine pri obeh sinovih. Izredna pohvala in zahvala vsem pedagogom montessori in Aleši, ki ste ju skozi vsa ta leta spremljali. "Otrokom moramo dati dve darili - prvo so korenine, drugo pa krila." HVALA.

Mami Branka

Lepo je videti, kako najin sin F. stopa po stopinjah starejše sestre A., ki je že v šoli in je obiskovala Hišo otrok v celotnem predšolskem obdobju in kako z vsakim dnem obiskovanja Hiše otrok Slovenj Gradec postaja vedno bolj samostojen, skrben, čustveno in socialno bolj zrel.

Mami in ati od F.

Vrtec Montessori - Hiša otrok Slovenj Gradec obiskujeta hčerki od 1. leta starosti. Obe sta od prvega dne z veseljem hodili v vrtec. Tudi v času karantene nam ni bilo dolgčas doma, z zanimivimi idejami asistentov smo uživali v izdelovanju in raziskovanju različnih materialov. Pogrešali sta prijatelje v vrtcu in asistente in komaj čakali, da se vrneti nazaj. Z vrtcem, načinom dela in pristopom sva zelo zadovoljna.

Starša Z., 5 let in Z., 3 leta

ZAHVALE, ČESTITKE

- Zahvaljujemo se vsem strokovnim delavcem za celoletni trud pri podpori razvoja prav vsakega otroka, posebej za prostovoljno aktivnost in pripravljanje dejavnosti za otroke doma ter skrb za video posnetke za stik z otroki v času epidemije.

Zahvale

Razmišljanja staršev

Čestitke

- Hvala za celoletno sodelovanje vsem staršem in starim staršem ter za odziv pri ohranjanju stika v času epidemije in karantene.
- Hvala družini Konečnik Gruber za donacijo prevoza na kmetijo in gostoljubje na kmetiji.
- Hvala Lukovi in Maksovi mami za povabilo na ogled TV studia RTV Slovenija v Slovenj Gradcu.

ČESTITAMO

Družini Rubin ob rojstvu
Zarje Apolonije, družini
Paradiž ob rojstvu
Adriana, družini
Vornšek Pejounik ob
rojstvu Hane, družini
Krajnc ob rojstvu
Dorijana!

Kotiček za starše in otroke: Montessori v domačem okolju

OSNOVNI PRINCIPI RAZUMEVANJA OTROKOVEGA ODZIVANJA IN UČENJA

Konflikt med samostojnostjo in dvomom vase po Eriksonu (kriza samopotrjevanja / crisis of self-affirmation) je ena najpomembnejših razvojnih faz, skozi katero gre vsak otrok. Med 18. mesecem in 3. letom otroci spoznajo, da je njihova identiteta ločena od staršev, in začnejo zaznavati željo po samostojnosti. V tem obdobju začnejo uporabljati besedo NE, hkrati pa začnejo uporabljati osebni zaimmek jaz. V času otrokovega osamosvajanja so starši postavljeni pred zahtevnejše preizkušnje. Otroci nas bodo namreč nekaj dni odrivali in želeli vse narediti sami; druge dni pa ne bodo želeli storiti ničesar ali pa se nas bodo oklepali. Pomembno je, da jih poskušamo razumeti ter jim omogočimo prostor in čas, ki ga potrebujejo; to obdobje pa sprejmemo kot del razvoja.

Otroci za svoj razvoj potrebujejo gibanje in ne zmorejo dlje časa mirno sedeti. Ko se znajo sami postaviti na noge ter se v tem položaju obdržati, se hitro lotijo plezanja ter hoje. Temu sledi tek ter premikanje težjih predmetov. Bolj bo predmet težji, bolj si ga bodo želeli premakniti. Otrokom je potrebno omogočiti raziskovanje in odkrivanje okolja, ki jih obdaja. Pri Montessori pristopu odrasli to dejstvo sprejemamo in okolje pripravimo tako, da bo otrok v njem varen. Vključimo ga v vsakodnevne aktivnosti, omogočimo mu tudi raziskovanje na prostem. Otrok naj se spozna z občutkom zemlje v rokah, dotika golega stopala s travo, dežnimi kapljicami med tekom brez dežnika.

Otroci torej potrebujejo svobodo. Ta svoboda jim bo pomagala, da bodo postali radovedni učenci ter da bodo lahko izkusili stvari sami zase. Odkrivali bodo nove stvari in zgradili občutek samonadzora. Zato jim je potrebno omogočiti, da lahko svobodno izbirajo dejavnosti (jim ne vsiljujemo svojih predlogov), ki jih zanimajo ter tako sledimo njihovim potrebam. Hkrati pa otroci potrebujejo meje. Te meje jih bodo ohranjale varne, jih naučile spoštovati druge in svoje okolje ter jim tako pomagale pri odrasčanju v odgovorne ljudi. Meje pomagajo tudi odraslim, da znajo neželeno vedenje preprečiti, še preden se meja prestopi. Pomembno je, da jim sicer dovolimo, da neko stvar spoznajo z vsemi svojimi čuti, na vse možne načine, vendar pa jih moramo ustaviti, če se stvar uničuje ali predstavlja otrokova aktivnost zanj ali druge nevarnost. Vzgojni pristop montessori tako ni ne permissivna in ne avtoritarna vzgoja, temveč odrasle uči, da postanejo mirni voditelji otrok.

Otrokom sta pomembna tudi red in doslednost. Otroci imajo raje stvari, ki so vsak dan popolnoma enake – enaka rutina, stvari na istem mestu in ista pravila. To jim pomaga stvari razumeti, osmisliti. Tako že vnaprej vedo, kaj lahko pričakujejo. Če pa meje niso skladne in jasne, jih bodo večkrat testirali, da vidijo iz-

kupiček. Če razumemo to potrebo, bomo lahko z njimi imeli več potrpljenja, več razumevanja. Ko ne bomo mogli zagotoviti enake rutine vsak dan, bomo lahko že vnaprej predvideli, da bodo posledično otroci morda potrebovali dodatno podporo. Ponudimo jim lahko pomoč, da se umirijo, in ko se pomirijo, jim pomagajmo najti rešitev. Otroci nam namreč ne otežujejo življenja nalašč, pač pa sami doživljajo težke trenutke. Ko se enkrat zavemo, da je njihovo zahtevnejše vedenje pravzaprav krik na pomoč, se moramo vprašati, kako jim lahko pomagamo. Iz občutka napadenosti tako preidemo na iskanje načina podpore otroku. V obdobju otroštva lahko pričakujemo tudi impulzivno vedenje. Njihov prefrontalni korteks (del možganov, v katerem so naši centri samokontrole in odločanja) se namreč še razvija. To pomeni, da bodo potrebovali usmeritev odraslih, če na primer plezajo na mizo ali nekomu drugemu vzamejo stvar brez vprašanja. V takšnih trenutkih lahko pride do močnejših čustvenih odzivov, kljub temu pa moramo ostati mirni in potrpežljivi. Prav tako otroci po navadi potrebujejo čas, da dojamajo, kar jim odrasli govorimo. Zato namesto, da bi otroku večkrat zaporedoma povedali isto stvar, v glavi preštejemo do deset in jim tako damo čas, da našo prošnjo predelajo.

Otroci potrebujejo komuniciranje in zato to z nami poskušajo na več načinov. Dojenčki jočejo in grulijo, nato začnejo uporabljati kretnje rok, čebļajo. Pomembno je, da za njihovo komuniciranje pokažemo zanimanje ter se nanj odzovemo. Ko so otroci malo starejši, radi sprašujejo in odgovarjajo na vprašanja. Za vse otroke, ne glede na starost, pa je pomembno, da jih pri tem podpremo s svojim bogatim besednim zakladom, saj v predšolskem obdobju (občutljivo obdobje za govor) jezik vpijajo kot spužve. V tem obdobju pa se moramo izogniti nenehnemu spraševanju otroka o različnih stvareh. Ponavadi namreč postavljamo vprašanja, ki zahtevajo specifičen odgovor – če nanj otrok odgovori napačno, ga moramo popraviti, kar pa ne sovpada z gradnjo otrokove samozavesti. Raje poimenujmo različne stvari in postavljajmo vprašanja, ki spodbujajo otrokovo radovednost, nam pa bodo odgovorila na vprašanje o tem, kaj otrok že ve in pozna.

Prav tako otroci radi določeno stvar popolnoma obvladajo. Zato radi ponavljajo večšine, vse dokler jih popolnoma ne usvojijo. Pri pripravi aktivnosti moramo biti pozorni, da je aktivnost dovolj težavna, da jim predstavlja izziv, a ne tako zahtevna, da z njo ne bi želeli

nadaljevati. Materiale lahko razporedimo na police (da so otroku vidni) po težavnosti in sicer tako, da se težavnost veča od leve proti desni. Aktivnost lahko prilagajamo tudi po starosti – mlajši otrok bo delal z materialom, ki ima manj komponent, le-te pa lahko postopoma, skladno z razvojem otroka, dodajamo. Material naj bo zanimiv, lepo pripravljen; za pripravo lahko uporabimo tudi stvari, ki so nam na razpolago doma (otroku je zanimivo odpiranje in zapiranje – to mu lahko omogočimo na primer s kozarcem za vlaganje). Otroku pokažemo, kako naj ravna z določenim materialom oziroma izvaja določeno aktivnost, poleg tega okolje pripravimo tako, da si otrok lahko pomaga sam (dela samostojno). Pri delu z ostrimi materiali in majhnimi deli smo previdni in otroke spremljajo z budnim očesom, vendar se jim ne vsiljujemo. Prav tako moramo biti pozorni tudi na to, da jim omogočimo delo z materialom tako dolgo, kot to želijo, ter jih pri tem ne motimo. Ko z delom končajo, jih spodbudimo k temu, da material tudi pospravijo (mi ga potem pripravimo za ponovno uporabo, saj bo tako otroku bolj interesanten). Zanimivo jih je opazovati, kaj in na kakšen način si prizadevajo določeno stvar obvladati. Postopek bodo ponavljali in ponavljali, dokler ga ne izpopolnijo. Ko ga bodo obvladali, bodo našli nekaj novega.

	12 -18 MESECEV	18 MESECEV – 3 LETA	4 LETA IN VEČ
KUHINJA	Nalivanje vode ali mleka z manjšim vrčem – uporaba manjše količine tekočine, da ne pride do polivanja Dodajanje mleka kosmičem Nasipanje kosmičev v skledo Brisanje razlitja s kuhinjsko krpo Prenašanje krožnika Pitje iz kozarca	Priprava prigrizka ali sendviča Lupljenje in rezanje banane Lupljenje mandarine ali pomaranče Lupljenje in rezanje jabolka s pomočjo Umivanje sadja in zelenjave Priprava pomarančnega soka Pripravljanje / pospravljanje mize pred / po obroku Brisanje mize Pometanje tal – uporaba metle in smetišnice Priprava kave za starše (pritiskanje gumbov na napravi / prinašanje skodelice in krožnika)	Izpraznjevanje pomivalnega stroja Merjenje in mešanje sestavin za pečenje Čiščenje in lupljenje zelenjave (kot na primer krompir, korenček) Pomoč pri kuhanju (na primer pri pripravi lasanje)
KOPALNICA	Česanje Umivanje zob s pomočjo Umivanje rok Pospravljanje kopalnih igrač Prinašanje in obešanje brisače	Brisanje nosu Umivanje zob Umivanje telesa (uporaba potovalne velikosti mila zaradi varčnosti) Čiščenje obraza	Uporaba stranišča / splakovanje stranišča / zapiranje straniščnega pokrova Obrisati se s pomočjo na stranišču Umivanje las (uporaba potovalne velikosti šampona zaradi varčnosti)
SPALNICA, OTROŠKA SOBA	Prinašanje plenice ali spodnjega perila Pospravljanje umazanih oblačil v koš za umazano perilo Razpiranje zaves Izbiranje med dvema možnostma oblačil Oblačenje s pomočjo Sezuvanje nogavic	Pomoč pri pospravljanju postelje z dvigovanjem pregrinjala Izbiranje oblačil Oblačenje z malo pomoči	Pospravljanje postelje - poravnavanje odeje Zlaganje oblačil v predale ali omaro
OSTALO	Pomoč pri pospravljanju igrač Prinašanje čevljev Pomoč staršem (primer: Mi lahko prineses zalivalko, prosim?) Prižiganje in ugašanje luči	Urejanje rož v majhnih vazicah Pakiranje in nošenje torbe ali nahrbtnika Oblačenje plašča Obuvanje čevljev na ježke Zalivanje rož Zlaganje igrač v košare in nato nazaj na polico Umivanje oken Polnjenje ali praznjenje pralnega stroja ali sušilca z oblačili Sortiranje nogavic in oblačil po barvah Prinašanje stvari v trgovini / potiskanje vozička / pomoč pri pospravljanju živil Brisanje prahu Nadeti psu povodec in ga skrtačiti	Hranjenje živali Pomoč pri recikliranju Zlaganje perila Zlaganje nogavic Sesanje Odpiranje avtomobilskih vrat z daljincem

Otroci radi prispevajo k vsakdanjim aktivnostim, saj se tako čutijo kot del družine. Zdi se, da jih bolj zanimajo predmeti, ki jih uporabljajo njihovi starši kot pa igrače. Otroci nas namreč ves čas opazujejo ter sledijo našemu vzoru, zato je pomembno, da se tega zavedamo. Resnično radi sodelujejo z nami, ko pripravljamo hrano, peremo perilo in podobno. Pomembno je, da si za vsakdanja opravila vzamemo čas in vanje vključimo tudi otroke, in sicer tako da okolje pripravimo na način, ki otroku zagotavlja uspeh ter znižamo svoja pričakovanja (v nadaljevanju najdete tabelo s

predlogi primernih opravil). Na ta način svojega otroka naučimo, da lahko tudi on prispeva ter mu pokažemo, da je tudi on pomemben član družine. To jim bo postavilo trdne temelje, na katerih bodo lahko gradili skozi celo svoje življenje.

Metka,
asistentka montessori,

povzeto po knjigi: The Simone Davies: Montessori Toddler: A parent's guide to raising a curious and responsible human being; New York, Workman Publishing &Co., Inc., 2019

Vedoželjnost

SPodbujanJE VEdoželJnosti PRI OTROCIH

V pedagogiki montessori verjamemo, da otrok ni prazna posoda, ki jo moramo mi napolniti z znanjem, ampak smo prepričani, da se otroci resnično radi učijo, sami odkrivajo nove stvari in iščejo kreativne rešitve. Starši lahko z upoštevanjem naslednjih napotkov spodbujate vedoželjnost pri vaših otrocih.

5 SESTAVIN ZA VEdoželJnost

1. Zaupajte otroku

Zaupajte, da se vaš otrok želi učiti in rasti, da instinktivno ve, katere sposobnosti mora razvijati. Vsak otrok se razvija na svoj edinstven način po svoji edinstveni poti. Naloga odraslih pa je, da otroku zagotovimo čim bolj bogato okolje.

Ali vas ves čas skrbi, kako se vaš otrok razvija ali da se mu bo kaj zgodilo? Ali lahko poskusite postaviti te skrbi glede prihodnosti na stran in se posvetite svojemu otroku v tem trenutku, takšen, kot je zdaj?

2. Bogato, raznoliko okolje

Da bo lahko otrok razvil željo po učenju in raziskovanju, moramo poskrbeti za bogato in raznoliko okolje. To ne pomeni, da mora biti polno dragih predmetov in igrač. Raziskovanje v naravi je popolnoma brezplačno. Veliko je aktivnosti, ki jih lahko pripravite z zelo malo denarja ali truda, npr. sortiranje fižola.

V kakšnem okolju živi vaš otrok – fizično, socialno, kakšni odrasli so okoli njega? Ali ima dovolj priložnosti za raziskovanje?

3. Čas

Otroci potrebujejo dovolj časa, da lahko sledijo svoji želji po raziskovanju in čudenju. Čas, ki ni strukturiran. Čas, ko se nam ne mudi. Tudi čas, ko jim je dolgčas. Omogočite dovolj časa za gibanje, pogovor, tkanje vezi, za čudenje in radovednost.

Razmislite, kako preživljate vaše dneve in tedne. Ali lahko kaj spremenimo, da si vsak dan vzamemo 15 do 30 minut nestrukturiranega časa? Mogoče uro ali dve čez vikend?

4. Varen prostor

Kot odrasli smo odgovorni za fizično in čustveno varnost svojih otrok. Za fizično varnost poskrbimo tako, da zaščitimo električne vtičnice, preprečimo dostop do prometne ceste,.. Čustvena varnost pa pomeni, da otroke sprejememo takšne, kot so, da jim damo občutek, da jim bomo stali ob strani, ne glede na to, kako težko jim je. Ta občutek varnosti jim daje svobodo, da pogumno raziskujejo svet.

Na kakšen način lahko otrokom pokažemo, da jim stojimo ob strani, posebej ko jim je težko? Ali lahko priznamo njihove občutke žalosti, jeze ali nemoči v situacijah, ki se nam zdijo nepomembne?

5. Spodbujanje občutka čudenja

Otroku postavljajte vprašanja o svetu okoli nas, spodbujajte ga k raziskovanju z vsemi čuti in čim več časa preživite v naravi.

Ali smo otroku vzor čudenja nad svetom? Ali mu dovolimo, da raziskuje z vsemi čuti? Ali ob opazovanju narave spodbujamo otrokov občutek čudenja?

7 PRINCIPOV VEdoželJnosti

Ko poskrbimo za teh 5 sestavin, ima otrok močno osnovo, da ga začne zanimati svet okoli njega in da začne razvijati svojo sposobnost sklepanja in samostojnega raziskovanja.

Na osnovi 5 sestavin lahko uporabimo še naslednjih 7 principov vedoželjnosti.

1. Sledite otroku.

Otroka ne prekinjajte, ko je povsem osredotočen na neko aktivnost. Sledite otrokovim zanimanjem, npr. na prehodu dovolite, da vas vodi otrok ali če otroka trenutno zanimajo tovarnjaki, se o tem pogovarjajte, si jih ogledujte, berite knjige ... To, da sledite otroku, pa ne pomeni, da ste permissivni. Kljub temu postavite jasne meje, ko je to potrebno in poskrbite za varnost otroka, okolja in ostalih.

2. Učenje v praksi.

Otroci se radi dotikajo stvari, okušajo, poslušajo, vonjajo in opazujejo stvari okoli njih. Namesto kratkega odgovora na njihovo vprašanje recite raje: »Ne vem, poglejva skupaj.« Naredite eksperiment, obiščite živalski vrt, poiščite knjige v knjižnici,... Tako se otrok nauči, da ni nič hudega, če česa ne ve, saj se lahko o tem še pouči, pogosto na praktičen, konkreten način.

3. Vključite otroka v vsakdanje življenje.

Otroke zanimajo stvari, ki jih odrasli počnemo doma, želijo si pripadati družini in k njej pomembno prispevati.

4. Upočasnite tempo.

Z otroki bodo vse aktivnosti potekale malo počasneje. Otroci ne hitijo radi (razen če zagledajo velik odprt prostor, takrat začutijo res neustavljivo potrebo po teku). Če gremo počasi, damo otroku priložnost za raziskovanje in čudenje. Od otrok se lahko naučimo, da se je dobro ustaviti in biti prisoten v sedanjem trenutku. Če živimo počasi (v otrokovem ritmu), bo v tistih redkih trenutkih, ko bomo res morali pohiteti (npr. da ne zamudimo avtobusa), otrok bolj pripravljen sodelovati.

5. Pomagaj mi, da naredim sam.

Pripravite aktivnosti tako, da jih bo otrok lahko uspešno sam pripravil. Otroku nudite samo toliko pomoči, kot je nujno potrebuje. Omogočite dovolj časa za vajo spretnosti. Otroku nudite sprejemanje in podporo.

6. Spodbujajte ustvarjalnost.

V predšolskem okolju ne spodbujamo fantazijske igre, torej izmišljanja stvari, ki v resničnem življenju ne obstajajo (pošasti itd.). Domišljija in ustvarjalnost pa sta nekaj povsem drugega. Gre za to, da iz informacij, ki smo jih zbrali v resničnem svetu, ustvarimo nekaj novega, kreativnega. Za dobro osnovo otrok potrebuje čim več konkretnih izkušenj iz resničnega sveta. Okoli 2,5 let se pojavi igra pretvarjanja, npr. otroci se igrajo družino, pečejo piškote ... S tem kažejo svojo ustvarjalnost. Če se osredotočamo na resnični svet, s tem ne bomo omejili otrokove ustvarjalnosti, ampak jo bomo še okrepili. To je izrazito opazno pri najstnikih, ki pogosto najdejo kreativne rešitve za globalne probleme in družbene spremembe.

7. Opazujte otroka.

Opazovanje je gledanje ali zaznavanje brez sodb ali analiziranja, povsem objektivno spremljanje. Opazovanje nam pomaga, da otroka vsak dan na novo uzremo. Spoznali boste, da se vaš otrok razvija na edinstven način, prepoznali boste njegova zanimanja v nekem obdobju. Morda boste opazili, da ga je vaše vmešavanje zmotilo in boste naslednjič počakali, če bo težavo lahko rešil sam. Odkrili boste dejavnike v okolju ali pri odraslih, ki otroku pomagajo ali pa ga ovirajo pri samostojnosti, gibanju, komunikaciji ali drugih področjih razvoja. Opazovanje nam pomaga, da lahko bolje podpremo otroka in da jasno, brez sodb ali vnaprej določenih prepričanj, vidimo, česa vse je sposoben.

Eni,

pedagoginja montessori 0-3;

povzeto po knjigi: Simone Davies: The Montessori Toddler: A parent's guide to raising a curious and responsible human being; New York, Workman Publishing & Co., Inc., 2019

MARIA MONTESSORI

150 let

»The greatest gifts we can give our children are the roots of responsibility and the wings of independence.«

Maria Montessori